

MASARYK UNIVERSITY FACULTY OF LAW

Právo EU II - výběrový seminář (dvojitý rozsah) 2020 - prezentace pro distanční lekce

1. volný oběh zboží - aspekty celní a daňové

Filip Křepelka

Právo EU + zdravotnické právo

Zápatí prezentace

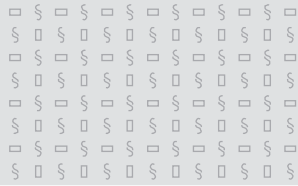
Stupně liberalizace obchodu

- /1/ Potlačení bariér obchodu zbožím (a pohybu osob apod.) uvnitř státu - v Evropě v 18. či 19. století
- /2/ Omezení cel závazky států
- /3/ Zóny volného obchodu
- /4/ Celní unie
- /5/ Společný trh EU (+osoby, služby)
- /6/ (Jednotný) Vnitřní trh EU (+kapitál, odstranění hraničních kontrol)
- /7/ Hospodářská a měnová unie (ne všechny členské státy)
- /8/ Sociální unie?

Základní svobody v EU a jejich třídění

- Typické členění 4 + 1
 - Možná jsou další členění
 - Produkty: zboží, služby
 - Faktory (vstupy): práce, kapitál
 - + platby jako protiplnění.
-
- Odlišení jednotlivců a právnických osob

Volný oběh zboží, jeho význam

- Nejdůležitější hospodářská svoboda v EU
- Nejstarší hospodářská svoboda v EU, resp. ES.
- Zavedení po vzniku 3 ES v 50. letech 20. století.
- Nyní jádro hospodářské integrace členských států.
- Rozšíření též na další, různými formami přidružené členské státy.

Zákaz cel a jeho dosažení

- SFEU (dříve SE(H)S úplně zakazuje cla v obchodu mezi členskými státy.
- Zakázána jsou cla dovozní, ale též vývozní a průvozní.
- Článek 28 (bývalý článek 23 Smlouvy o ES) 1. Unie zahrnuje celní unii, která pokrývá veškerý obchod zbožím a která zahrnuje jak zákaz vývozních a dovozních cel a všech poplatků s rovnocenným účinkem mezi členskými státy, tak i přijetí společného celního sazebníku ve vztahu ke třetím zemím.
- Článek 30 (bývalý článek 25 Smlouvy o ES) Dovozní nebo vývozní cla a poplatky s rovnocenným účinkem jsou mezi členskými státy zakázány. Tento zákaz se vztahuje také na cla fiskální povahy.

Povaha cla

- Typická dávka, odlišná od daní.
- Též slovní odlišení
- Vybíraná v souvislosti s převozem zboží.
- Typické způsoby sledování tohoto zboží na hranici či cestě, včetně vodní.
- Fiskální účel cel.
- Protektivní či prohibitivní účel cel.
- Dovození cla jako typická.
- Výjimečná vývozní cla.
- V minulosti průvozní cla
- (souvislost a překryv s mýtem)

Vsuvka - rozsudek van Gend en Loos

- Soudní dvůr EHS 26/62.
- Základ chápání práva ES, resp. EU.
- Dovození přímého účinku.
- (zde přednost nevyslovená, ve skutečnosti též: vyslovená rozsudkem Costa v. ENEL 6/64)
- Zákaz zvyšování cel v přechodném období 1958-1968.
- Nizozemsko clo zvýšilo
- Dovozce - korporace - se domáhal uplatnění zákazu zvyšování cel pře soudem.

Poplatek / Dávka s obdobným účinkem

- Společně se zákazem cel se zakazují poplatky (dávky) s obdobným účinkem.
- Tím se rozumí jakékoli dávky, poplatky, odvody (na označení nezáleží), které jsou konstruovány stejně, tj. zatěžují dovážené, vyvážené či provážené zboží, avšak nikoli stejně zboží domácího původu či určení.
- Jsou zpravidla vybírané při nějaké jiné souvislosti, než je dovoz/vývoz/průvoz zboží.

Příklad: carrarský mramor

- C-72/03 Carbonati Apuani v. Commune di Carrara
Komunální vývozní dávka: zatěžovala vývoz do jiných částí Itálie a kamkoli jinam.
- Soudní dvůr odsoudil jako překážku pohybu zboží mezi členskými státy.
- Jaká byla motivace? Snaha zajistit financování potřebné infrastruktury a nadto přilákat ateliéry a dílny do katastru obce.
- Jak by šlo takovou dávku učinit souladnou s právem EU? Čeho by se nedosáhlo? Existují takové dávky?

Zákaz daňové diskriminace

- Jiným ustanovením SFEU se zapovídá daňová diskriminace
- Zejména:
 - Článek 110 (bývalý článek 90 Smlouvy o ES) Členské státy nepodrobí přímo ani nepřímo výrobky jiných členských států jakémukoli vyššímu vnitrostátnímu zdanění než je to, jemuž jsou přímo nebo nepřímo podrobeny podobné výrobky domácí.
 - Členské státy nepodrobí dále výrobky jiných členských států vnitrostátnímu zdanění, které by poskytovalo nepřímou ochranu jiným výrobkům.
- Různé zpoplatnění při registraci výrobků k provozu.
- Například osobní automobily.
- Odlišné zdanění alkoholických nápojů

Příklad: zdanění destilátů:

Případ 168/78 Komise proti Francii (Whisky proti Koňaku - odlišné sazby na destiláty z vína a destiláty z obilí, shledána diskriminace pro zaměnitelnost).

Případ 170/78 Komise proti Velké Británii (výrazně vyšší zdanění převážně dováženého vína proti převážně tuzemskému pivu je nepřipustné - je zde totiž poměrně vysoká, byť nikoli nesporná zaměnitelnost, zdanění obsaženého alkoholu je vhodným hlediskem).

Nicméně evropské právní zvýhodnění vína - harmonizace spotřebních daní umožňuje nulovou sazbu, kriticky hodnoceno ze strany ČR při projednávání sazeb piva.

Srovnatelné spory též na půdě WTO.

Propletení všeho: rozsudek Brzezinski

- Dovoz ojetých automobilů ze západu do Polska
- C-313/05
- Individuální dovozce ojetých automobilů do Polska.
- Komplexní regulace registrace - nezbytné dle národního a EU práva pro provoz - dovozených ojetých automobilů podle stáří a stavu, zahrnující rovněž diferencované zpoplatnění.
- Porovnání s regulací dopadající na vnitrostátně přeprodávané ojetiny.
- Soudní dvůr odkázal na řadu rozsudků (*acte éclairé*?), aby naznačil meze, ve které se Polsko smí pohybovat: nejde o poplatek s RO (výše), může se však jednat o daňovou diskriminaci.

Harmonizace daní

- Kompetence EU k harmonizaci daní
- Článek 113 (bývalý článek 93 Smlouvy o ES) Rada zvláštním legislativním postupem a po konzultaci s Evropským parlamentem a Hospodářským a sociálním výborem jednomyslně přijme ustanovení k harmonizaci právních předpisů týkajících se daní z obratu, spotřebních daní a jiných nepřímých daní v rozsahu, v jakém je tato harmonizace nezbytná pro vytvoření a fungování vnitřního trhu a zabránění narušení hospodářské soutěže
- Je to daň z přidané hodnoty a spotřební daně.
- DPH: dříve postupně zaváděné směrnice, nyní rekodifikace (recast) Směrnice 2006/112/ES o systému daně z přidané hodnoty

Jednotná konstrukce DPH

- Stanovovala zejména směrnice 77/388/EHS, nyní vymezuje rekodifikační směrnice 2006/112/ES

Mimo jiné se určuje:

- Určení osob povinných k placení daně (plátců, nikoli poplatníků, ti platí DPH ve zvýšených cenách zboží).
- Postupně se v právu EU a právu členských států rozšířil okruh povinných plátců - jaké jsou požadavky EU a možnosti členských států zdaňovat / nezdaňovat .
- Přibližuje se tak DPH vlastně zdanění příjmů?
- Vymezení zdanitelného plnění: dodání zboží, poskytnutí služeb. Vymezení daňového základu. Vymezení předpokladů pro daňový odpočet - včetně formálních.

Příslušnost k výběru

- Obecně: stát prodeje zboží pravděpodobnému spotřebiteli, což je obvykle stát spotřeby:
- Výjimkou příležitostná či záměrná nákupní turistika.
- Výjimky z příslušnosti ve státě prodeje:
- (1) větší dopravní prostředky - stát místa registrace, přičemž dopravní právo EU tlačí (by mělo tlačit) na registraci v místě skutečného používání příslušného dopravního prostředku.
- (2) zásilkový obchod (adresa objednatele)

Určení státu příslušného k výběru DPH ze služeb

- Podrobná pravidla pro určení kompetence členského státu pro výběr DPH ze služeb překračujících hranice členského států.
- Postupný posun ke zdaňování ve státě určení služby v případě služeb poskytovaných distančním způsobem - mimo jiné třeba dodání software, uměleckých děl a podobně - novely směrnic v roce 2015.

Obecné a zvláštní sazby, osvobození

- Základní sazba DPH pro činí nejméně 15 % DPH
- Státy mohou mít jednu či dvě snížené sazby, ovšem nikoli pod 5% na určené zboží a služby.
- (dřívější spor ohledně výkladu přílohy H šesté směrnice: spor o zdanění dětských plenek: řízení Komise proti ČR, co žaloba?, nyní odpadnutí s ohledem na používání 15% sazby jako snížené?).
- Co třeba nynější úvaha o nižší sazbě daně z přidané hodnoty - ovšem stále v minimu základní sazby - na pivo, které je v tuzemsku drtivě domácího původu?
- Od DPH státy povinně osvobozují vymezené sociální, nekomerční nebo některé další specifické hospodářské činnosti

Absence celních a fiskálních kontrol

- Bez cel se nevyplácí udržovat hraniční kontroly.
- Souvislost s potlačením pasových kontrol: Schengen
- Od roku 1992 (pro Česko a další nové státy od 1.5.2004) žádné celní kontroly zboží převáženého mezi členskými státy (posun od „společného“ ke „vnitřnímu trhu“)
- Nemožnost výběru při dovozu a vrácení po ověření vývozu přímo na hranicích (to je ostatně špatná terminologie: správně dodání a odeslání)
- Nutnost spolupráce finančních orgánů členských států pro zabezpečení výběru DPH (a podobně spotřebních daní) u zboží obchodovaného mezi členskými státy

Mechanismus kooperace

Právní rámec pro spolupráci a boji proti podvodům v oblasti DPH stanoví nařízení 904/2010 (dříve 1798/2003)

Opatření jsou:

- registrace subjektů obchodujících mezi členskými státy. Součástí administrativního rámce je přidělení jednotného daňového čísla.
- periodická hlášení subjektů podílejících se na mezistátním obchodu
- konfrontace hlášení na základě elektronické výměny údajů mezi finančními správami.

Judikatura Soudního dvora k DPH - kolotočové podvody

- Příklad *Optigen*, C-354/04, 355/04 a 484/04:
- Příklad překladové nesrozumitelnosti „defaulting trader“.
- členské státy nesmějí odmítat vrácení daně z přidané hodnoty tzv. čestným subjektům v řetězci transakcí, ve kterém dojde k tzv. kolotočovému podvodu.
- Soudní dvůr začal nicméně uznávat oprávnění států postihovat podvodné subjekty.

Spotřební daně

- Specifické daně (akcízy) na vybrané zboží - všude ve světě (restriktivní i fiskální motivace)
 - daň z uhlovodíkových paliv a maziv - včetně uhlí a elektřiny
 - daň z alkoholických nápojů
 - daň z tabákových výrobků

Sazba je určena vůči hmotnosti/objemu, .

Kompetence k výběru: stát prodeje konečnému spotřebiteli, zvláštní pravidla jako u DPH pro výběr v rámci zásilkového obchodu.

Možná a běžná jsou pořádková omezení odbytu, pokud jsou v mezích jiných liberalizačních opatření EU.

- Harmonizace sérií směrnic

Připomínka: EU jako celní unie

- Evropská unie je celní unie.
- Má jednotnou celní politiku navenek
- Jednotná praktická úprava: nařízení celní kodex, celní sazebník.
- Nařízení 952/2013, o stanovení celního kodexu Unie.
- Celní sazebník 2658/87 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku
- TARIC - databáze
- Spolupráce a uvolnění v rámci WCO / WTO
- Vnější obchodní politika a celní právo jsou předmětem příslušných dalších předmětů v rámci programu MPOS.